Փունջը ՇԱԲԱԹ օրերը կը հրատարակուի: - Տարեկան բաժանորդագինն է երկու եւ կէս արծաթ Մէճիտ կանխիկ վճարելի, թէ՛ մայրաքաղաքիս եւ թէ՛ գաւառաց համար: -Վեց եւ երեք ամսոյ համար ալ բաժանորդ կ'ընդունուի: -Հատը 40 փարայ է, եւ կը գտնուի մասնաւորապէս Պաղչէ Գաբու ջրավաճառ եւ գրավաճառ Պօղոս եւ Ցակոբ աղայից խանութները: -Ծանուցման տողը 3 ղրուշ է մէկ անգամի համար: Աւելի աժան կ'ըլլայ աւելի անգամներու համար:

ՀԱՍՑԷ
Առ Տնօրէն-Տէր Հ. Ս. Ալաճաճեան
Կ. ՊՈԼԻՍ
Պալըգ-բազար Նաֆիյէ խան վերի յարկ Թիւ 16

ՓՈՒՆՋ

درعليه‌ده بالق پازارنده نافعه خاننده اوست قاتده
١٦ نومرولی اوطه‌ده یونج غزته‌سی صاحب امتیازی
حمپارسوم آلاجاجیان

ADRESSE
H. S. ALADJADJIAN
Directeur du journal Arménien
POUNTCH
16 Nafié-Han, Balouk-Pazar 16
CONSTANTINOPLE

Թիւ 2447 ՇԱԲԱԹ 1895 ՄԱՐՏ 11

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՓՈՒՆՋԻ

Պատրիարքարան եւ Հիւանդանոց. - Քանի մը շաբաթէ հետէ դարձեալ յերեւան ելած է Պատրիարքարանը վերաշինելու, ընդարձակելու եւ վայելուչ կահաւորելու խնդիրն. Ցունական Պատրիարքարանի շէնքին հոյակապութեան, ընդունելութեան դահլիճին շքեղութեան եւ այլ կողմանց վայելչութեան նկարագրութիւնն կը հրատարակեն ոմանք այս առթիւ, մեծաւ լեզուանութեամբ ու յոգւոցհանութեամբ.

Մեր Պատրիարքարանի շէնքը սակաւ մի ընդարձակելու պէտքն անհրաժեշտ է. Բայց երբ այդ պէտքն յայտնելու առեն չափազանցութիւններ նկատած եմք, այսինքն՝ մինչեւ 10000 լիրա ծախք ընել՝ եւ Գումգափուէ Բերա փոխադրել Պատրիարքարանը, - մեք դիտած եմք թէ աւելորդ է այդ տեղափոխութիւնն, եւ թէ՝ չափազանցութիւն է 10000 լիրա ծախք ընել, այլ բաւական է Պատրիարքարանն ընդարձակել յարակից տան հետ միացնելով, 2000 լիրայի ծախիւք.

Եւ առաջարկած եմք՝ այնչափն իսկ ընելէ յառաջ, Եէտիգուլէի Հիւանդանոցի կիսատ շէնքն աւարտել, եւ հիւանդին, ծերին, պառաւին, անկարին, յիմարին ու որբին բնակութիւնն ապահովել. Այս առաջարկութիւնն ըրած եմք, առարկելով թէ տանուտէր մը ծայրագոյն անգթութիւն ըրած կ'ըլլայ եթէ պէտք եղած խնամքն ու հոգը չտանելով հիւանդին, ելնէ իւր սենեակն ընդարձակել զարդարել.

Մեր այդ առաջարկութեան եւ առարկութեան վրայ այս անգամ ալ ընդարձակօրէն գրել չեմք ուզեր. միայն կը յաւելումք թէ՝ Հիւանդանոցի կիսատ շէնքին աւարտման կարեւորագոյն գործն եթէ երբէք Պատրիարքարանի շէնքին գործէն նախադասել չեն յօժարիր Պատրիարքարանի գործոց գլուխը գտնուողներն, գէթ հաւանին այդ երկու գործերն մէ՛կտեղ սկսիլ եւ մէ՛կտեղ աւարտել. Ընդարձակ, հոյակապ ու ճոխազարդ Պատրիարքարան ունենա՛լ, եւ քայլ մը անդին՝ կիսաւարտ Հիւանդանոց մը, փոքրի՛կ անհեթեթութիւն է. Ցունաց Պատրիարքարանը կը ցուցընեն մեզ. ինչո՞ւ չեն ցուցներ Ցունաց հիւանդանոցն, Ցունաց կրթական զանազան հաստատութիւններն, Ցունաց սեղանաւորաց ու վաճառականաց ի հեռուստ եւ ի մօտուստ առատ առատ տեղացած ոսկին ալ.

Նո՞ր անպատեհ ողբասացութիւն կը համարուի, երբ այս առթիւ յիշեմք մեր վանական բազմաթիւ լքեալ հաստատութիւններն, բազում գիւղաքաղաքաց ու գիւղօրէից մէջ կրթական ու կրօնական հաստատութեանց չգոյութիւնն, եւ հոգեւոր հովուական հոգածութենէ բիւրաւոր Հայոց զուրկ լինելն.

Ի՞նչ է պատճառն որ վեց ամիսներէ հետէ չեմք կրնար ի Սիս ղրկել եկեղեցական մը. ի Սի՛ս, որ անյապաղ այցելութեան մեծ պէտք ունի. Պատրիարքարանի սնտուկը, կ'ըսուի, չկրնար հոգալ այն եկեղեցականին ուղեւորութեան ծախքն.

Մեր այս վիճակի մէջ ի՛նչ ընենք հոյակապ եւ ճոխ ու պերճ Պատրիարքարանը.

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Իզմիրի առաջնորդ Գեր. Տ. Ներսէս վարդապետ Արսլանեան Պատրիարքարանէ հրահանգ խնդրեր է, ծանուցանելով թէ վիճակին գաւառական ժողովը գումարել եւ ժողովներն վերակազմել անհնար կ'ըլլայ, եւ թէ՝ վերջին անգամ գաւառական ժողովոյ անդամներն ի նիստ հրաւիրեց ըստ հրահանգի Պատրիարքարանի, սակայն միայն 2 եկեղեցական եւ 6 աշխարհական անդամք ներկայ գտնուեցան.

— Գեր. Տ. Բարթուղիմէոս Ս. Արքեպիսկոպոսի ձեռնասուն արժանապատիւ Տ. Արիստակէս վարդապետ Վանքեան՝ ի մօտոյ Եօզղատ պիտի երթայ իբրեւ առաջնորդական տեղապահ, ըստ որոշման կրօնական ժողովոյ՝ տեղւոյն ժողովները կազմելու եւ առաջնորդական ընտրութիւն կատարել տալու համար.

— Կրօնական ու Քաղաքական ժողովոց համար նոր կնիքներ շինուեցան, նախորդ ժողովոց կնիքներն Պատրիարքարանի մէջ չը գտնուելուն համար. Այս ժողովոց կնիքներն՝ ըստ վաղեմի սովորութեան՝ Պատրիարքին քով չեն պահուիր. որովհետեւ սահմանեալ են՝ Պատրիարքին կնքով Բ. Դրան մատուցանելի պաշտօնագրոց համար, որպէս զի Պատրիարքն չկարենայ գիր մատուցանել առանց ժողովոյ գիտութեան ու հաւանութեան. Ուստի այդ կնիքներուն կորստեան համար նախորդ Ս. Պատրիարք Հայրն պատասխանատու համարիլ անպատեհ է բոլորովին.

— Պուլղարայ էկզարքն՝ Իւսքիւպի նախորդ Մետրապոլտին, իւր փոխանորդին եւ գործակատարին հետ անցեալ շաբաթ օր այցելեց առ Ամեն. Ս. Պատրիարքն մեր, եւ արժանավայել մեծարանօք ընդունուեցաւ. Պատրիարքարանէն ելնելէն ետքը իջաւ Մայր եկեղեցի, որ յատկապէս լուսազարդեալ էր. Սիրոյ եւ եղբայրութեան վրայ խօսեցաւ, օրհնեց համախմբեալ բազմութիւնն, եւ Ամեն Տ. Մատթէոս Ս. Պատրիարք Հօր համար երկար պաշտօնավարութիւն մաղթեց. Այս ընդունելութեան ներկայ էին Սափրչեան եւ Մամիկոնեան Սրբազանք եւ Քաղաքական ժողովոյ անդամոց ոմանք.

— Այս Մեծ Պահոց մէջ, անցեալ կիւրակէ, Իւսկիւտարի Ս. Խաչ եկեղեցւոյ մէջ կրօնական ժողովոյ ատենապետ Գեր. Տ. Գրիգորիս եպիսկոպոս Ալէաթճեան ի քահանայ ձեռնադրեց Պանտըրմացի տիրացու Ալիքսանն՝ յիշեալ քաղաքի եկեղեցւոյ համար, եւ Տ. Գրիգոր անուանեց.

— Վսեմ. Սերովբէ Մագսուտ պէյ ընդունեց իւր հանգուցեալ եղբօր տեղ անդամակցիլ Երզրումի Սանասարեան վարժարանի հոգաբարձութեան, եւ անցեալ շաբաթ առաւօտ ներկայ գտնուեցաւ նոյն հոգաբարձութեան նիստին, նախագահութեամբ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր.

— Դատական ու Կրօնական գործոց նախարարութենէն գրուած է ի Պատրիարքարան թէ՝ նախարարաց ժողովն որոշած է յետաձգել գիւղական նախակրթարանաց մէջ Թուրքերէն լեզուի ուսումն պարտաւորիչ ընելու որոշման գործադրութիւնն, բաւական համարելով քաղաքաց վարժարանաց մէջ յիշեալ լեզուի ուսումն.

— Մոսկուայէ գրուած է թէ տեղւոյն Հայք կը պատրաստուէին Ս. Հայրապետն ընդունելու համար, որ քանի մ'օր մնալէ ետքը պիտի ուղեւորէր ի Պետրպուրկ. սակայն՝ ըստ վերջին լրոյ՝ այդ ուղեւորութիւնն ղանց առնուած է, եւ Ս. Հայրապետն արդէն Նոր Նախիջեւանէ մեկնած է՝ Պաթումի ու Տփղիսի ճանապարհաւ ետ երթալու համար յԷջմիածին.

— Թալասի բնիկներէն Տ. Պետրոս վարդապետ Պալեան, որ երբեմն Երուսաղէմայ միաբաններէն էր եւ ժամանակ մը Սսոյ կաթուղիկոսական վիճակի մէջ գտնուելէ ետքը, Գայսէրիի Ս. Կարապետ վանքին միաբանաց կարգն անցած եւ փոխվանահայր եղած էր, - նախորդ ամսոյ 14 ին յանկարծ վախճաներ է վանքին մէջ. Գայսէրիի Առաջնորդ Գեր. Տ. Տրդատ վարդապետ՝ որ Բարեկենդանի առթիւ վանքը կը գտնուէր եղեր, հետեւեալ օրը հանդիսաւոր պատարագ մատուցանել տուեր, օծման արարողութիւնն անձամբ կատարեր, դամբանական խօսեր, եւ Երուսաղէմայ մէջ իւր հետ Տ. Եսայի Պատրիարքէն վարդապետական աստիճան ընդունելն, փութաջանութիւնն եւ այլն, յուշակեր է. Ապա հանդիսիւ վանքին գերեզմանատան մէջ ամփոփուեր է վախճանելոյն մարմինն.

— Կրօնական ու Քաղաքական ժողովք չորեքշաբթի խառն նիստ ըրին, եւ գլխաւորաբար զբաղեցան առաջնորդական թափուր վիճակաց բազմածանօթ խնդրով.

— Յայտնի է թէ Արժ. Տ. Յովհաննէս վարդապետ Տ. Յակոբեան գրեթէ երկու տարի յառաջ Պայպուրտի առաջնորդական տեղապահ կարգեալ է, եւ ուղեւորութեան եւ այլ ծախուց համար Պայպուրտի ազգային սնտուկէն գումար մը ղրկուած, եւ ապա այդ գումարն անբաւական համարուելուն համար դարձեալ գումար մը ղրկուած է, բայց նորին Արժանապատուութիւնն դեռ Կ. Պոլսէ մեկնած չէ, եւ հետեւաբար Պայպուրտցւոց գանգատանաց տեղի տուած է. Ահա այս խնդիրն ալ չորեքշաբթի խառն ժողովոյ մէջ ի նկատի առնուելով՝ որոշուեր է որ յիշեալ Արժ. Հայրն ուղեւորի ի Պայպուրտ որոշեալ պաշտօնով.

— Պատրիարքարանն ընդունելով Չարսանճագի առաջնորդական տեղապահութեան պաշտօնէ Շահնազարեան Կարապետ վարդապետի հրաժարականն, նոյն վիճակի առաջնորդական տեղապահ կարգեց Տ. Աւետիս Մարկոսեան, Զմշկածագի վիճակն անջատելով որ միացեալ էր.

— Կը լսեմք թէ Հիւանդանոցի նախորդ Հոգաբարձութենէն Թաշճեան Մեծ. Սարգիս էֆէնտի նորընտիր Հոգաբարձութենէն խնդրեր է արձանագրութեան տումարներն՝ տեղեկագրի մը պատրաստութեան համար, սակայն Պատրիարքարանը չէ ընդուներ այս խնդիրն. Մեք օգտակար չեմք համարիր նախորդ աշխատաւորները վշտացնել. Թաշճեան էֆէնտի իւր պաշտօնավարութեան տեղեկագիրը պիտի պատրաստէ. Դիւրութիւն չտալ անոր, եւ այլոց թոյլատրել որ ջանահնար լինին անուանարկել զնա, արդարասիրութեան եւ անաչառութեան գործ չէ. Ոճրագործին անգամ դիւրութիւններ ու թոյլտուութիւններ կ'ըլլան՝ ինքզինքն արդարացնելու համար.

— Ս. Էջմիածնի վարդապետներէն Տ. Լեւոն Խոջայեան՝ որ Գէորգեան ճեմարանի մէջ դասախօսած է, եւ որոյ համար կ'ըսուի թէ տաղանդաւոր եւ բարեբարոյ երիտասարդ եկեղեցական մ'էր, - վախճաներ է ի Տփղիս.

— Պէշիկթաշի Տօլմա-պաղչէի պալատան արտաքին դարպասանի ժամացոյցի հոյակապ աշտարակին շինութեան գործն աւարտեցաւ. Կեսարիոյ բնիկներէն, ազնուական ազգատոհմէ, Պալի աղա, որ բազում ժամանակէ հետէ Կ. Պոլիս հաստատուած է, եւ իբրեւ ճարտար քարակոփ համբաւեալ, յիշեալ աշտարակի շինութեան գործին մէջ ալ իւր ճարտարութիւնն բարձր ի գլուխ հանդիսացուցած է, եւ շնորհաւորութեան արժանի է իբրեւ Հայ ճարտար արհեստաւոր.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ըստ Իգտամ լրագրի՝ Գերմանիոյ կառավարութիւնն կայսերական կառավարութեան ալ, իբրեւ ծովային մեծ տէրութեան, առաջարկեր է ներկայացուցիչներ ունենալ Քիէլի ջրանցքին բացման հանդիսին մէջ.

— Ըստ կայսերական հրամանի՝ Թաղապետութեանց բժիշկք այսուհետեւ իրենց շրջանակի աղքատիկ հիւանդներն ալ ձրի պիտի դարմանեն, եւ դեղերն ձրի պիտի տրուին.

— Կովկասու Նախիջեւան քաղաքի բնակիչներէն եւ Գարա-Բաբագ ցեղէն 30000 մահմետականք՝ կայսերական կառավարութեան դիմեր են ի Թուրքիա գաղթելու համար.

— Ցունաց Ս. Պատրիարքն՝ երկուշաբթի դատական ու կրօնական գործոց նախարարին եւ կրօնական գործոց տնօրէնին հետ տեսակցեցաւ ժամու մը չափ.

— Թուրք լրագրաց միջոցաւ ի պաշտօնէ ծանուցուած է թէ՝ Պայրամի առաջիկայ չորեքշաբթի պիտի սկսի կայսերական հրամանաւ.

— Բ. Դրնէն գրուած է գաւառներն որ օտար երկիրներէ ի Թուրքիա գաղթողներուն բնակութեան յարմար վայրաց որքանութիւնն տեղեկագրեն. Արդ այս անգամ Պրուսայի կուսակալութենէն ծանուցուած է թէ՝ նահանգին մէջ գաղթականաց բնակութեան համար 10000 արտավար թափուր տեղ կը գտնուի.

— Թուրէն անուն գաղղիական մեծ եւ գեղեցիկ շոգենաւ մը, երկու կարմիր ծխնելուզով, երեքշաբթի երեկոյ մայրաքաղաքս հասնելով՝ Գապաթաշի բացերը խարսխեց. Այս շոգենաւն զարդարուած է իբրեւ հոյակապ տուն հարսանեաց. Թրանսաթլանթիգ ընկերութեան շոգենաւներէն է, 245 Գաղղիացի եւ Ամերիկացի զբօսաշրջիկ կայ մէջը, որոց 40 ը նոր հարս եւ նոր փեսայ են. Այս ուղեւորաց մէջ է նաեւ Գաղղիոյ Ակադեմիոյ անդամ եւ Սօլէյլ լըբագրի տնօրէն Պ. Լաուար Հէրվէ · Ճոգենաւն 8000 թօնօ տարողութիւն ունի · ժամը 19-20 մղոն կընթանայ · Վերջին անգամ Նիւեօրքէ ելնելով, և Բօրթուկալ՝ Սպանիա՝ Գաղղիա՝ Իտալիա՝ Սիկիլիա՝ Եգիպտոս և Սուրիա հանդիպելով եկած է Կ. Պոլիս · Հինգշաբթի շոգենաւուն մէջ 40 հրաւիրելոց կոչունք տրուեցաւ, յորս էին գաղղիական ու ամերիկեան դեսպանք և այլ երևելի անձինք · Այս շոգենաւն բոլոր աշխարհի 8 մեծ շոգենաւուց մին է · Իւրաքանչիւր ուղևոր՝ 3500-6000 ֆրանգ վճարած է · Այսօր մեկնեցաւ ·

— Բեռնակիր Յովհաննէս՝ Ծիրքէճի Խայրէյէի 19 թիւ · շոգենաւն ածուխ կրելու ատեն, ոտքը սահելով՝ ծովը ինկեր, և ամէն ջանից հակառակ՝ խեղճն ընկղմեր անհետացեր է ·

— Լամպէքի անուն յոյն վաճառատունն՝ որ ընդհանրապէս Պարսկաստանի հետ չուխայի և բրդեայ կերպասուց առուտուր կընէր, 22000 լիրա պարտքով դադարեցուցեր է վճարումներն ·

— Կ. Պոլիս Դասըմ փաշայի կողմն Դավաֆեան Յովսէփ էֆէնտիի ջաղացքէն 4000 պարկ ալիւր գողցուեր է, որ վաճառականաց կողմանէ աղալու համար զրկուած էին եղեր · Դավաֆեան էֆէնտի քննութիւն բանալով տեսեր է որ իւր գործարանին երեք պաշտօնեայք էին եղեր գողերն · Մին՝ Համբարձում անուն անձ մը, որ 25 լիրա ամսաթոշակով գլխաւոր մեքենավար էր · միւսն՝ 6 լիրա ամսաթոշակաւ գանձապահ Հրաչեայ, և երրորդն՝ Բանայօդ անուն գործակալ մը · Դավաֆեան էֆէնտի իմանալով որ Համբարձում և Հրաչեայ մէկ մէկ տուն գնած էին 1000 ական լիրայի, և նկատելով որ Հրաչեայ իւր ամսաթոշակաւ չկրնար այդ արժէքով տան մը տէր ըլլալ, - կասկածեր և քննութեամբ հաւաստեր է գողութիւնն · Համբարձում և Հրաչեայ կասկածելով թէ Դավաֆեան էֆէնտի իմացած է գողութիւնն, աշխատեր են տուներն իրենց ամուսնոց սեփականութիւն ընել, բայց միայն մէկն յաջողեր է · Դավաֆեան էֆէնտի իսկոյն ապահովցուցեր է վաճառականներն թէ՝ բնաւ վնաս չպիտի տրուի իրենց և փոխարէնը պիտի վճարուի · Սերոբեան Դանիէլ էֆի · յանձներ է գործին կարգադրութիւնն ·

— Արտա ու Մէրիճ գետոց յորդման պատճառաւ Կիւմիւլճինէ գիւղաքաղաքի բանտն ալ ողողուեր, և 62 բանտարկելոց մէջէն 8 մարդասպանք այս առիթէն օգուտ քաղելով յաջողեր էն փախչիլ, սակայն 5ը ողջ և 1ը սպաննեալ բռնուեր են, և մնացեալ երկուքը կը փնտռուին ·

— Պէօյիւքի մերձակայ գիւղ մը ուղևորեալ այր մը, կին մը և տղայ մը ճանապարհին վրայ սառեր մեռեր են ·

— Դասթամօնիի նահանգի Թօսիայ գիւղաքաղաքի մէջ նախորդ ամսոյ 25 ին չարաթ առաւօտեան դէմ հրդեհ պատահելով, 71 խանութ, 9 սրճարան, 2 փուռ, 1 վաճառատուն և 10 տուն այրեր են ·

— Սադըղլի Գօրտամիլա գիւղախմիի մէջ ուժգին հողմոյ և հեղեղաց պատճառաւ 1000է աւելի ծառեր կործաներ, լեռնից գետին թափեր և 2000 լիրայէ աւելի վնաս եղեր է ·

— Այտընի նահանգի Մուղլա գիւղաքաղաքի մէջ սոսկալի փոթորիկ մը պատահեր, ծովուն ալիքներն եզերաց չափմարանաց դըռներն ու պատուհաններն խորտակելով ներս խուժեր և ամէն ինչ ապականեր են ·

— Թօրպալըի կողմն (Այտընի նահանգ) շոգեկառաց կառավանըն՝ գծին վրայ փլուած գետնով մը կոլոտեր անչնչացուցեր է ·

— Պօլու գիւղաքաղաքը մտնելով կատղած գայլ մը, 4 հոգի խածատեր, և ապա ինքն գազանն սպաննուեր է · Վիրաւորեալք առ ի դարման բերուած են Կ. Պոլիս ·

— Պօտրումի (Այտընի նահանգ) բանտէն 19 հոգի փախեր են, բայց 16ը ողջ և 2ը սպանեալ բռնուեր են, և միայն մէկը կը փնտռուի դեռ ·

— Եգիպտոսէ գրուած է թէ՝ Հասարակածի կողմէն վերադարձող սպայք ծանուցած են որ կոկորդիլոս մը կլլած է իրենց ընկերներէն Մէհմէտ էֆէնտին, ողջ ողջ ·

— Ի Սիլիվրի, ընդհանուր պարտուց վարչութեան պաշտօնավայրի սնտուկէն 95 լիրա գողցուեր է · Բարտուղարն, հաւաքիչն և դէտք բանտարկուեր հարցաքննութեան ենթարկուեր են · Կը կարծուի թէ գողութեան հեղինակն ի ներքուստ է ·

— Սիրոզ քաղաքի մերձակայ գիւղայիններէն երկու յոյն տղայք, 10 և 12 տարեկան, լեռնէն ժողոված փայտը էշերով քաղաք տանել վաճառելէ ետքը իրենց գիւղը վերադառնալու ատեն, գնչուներ յարձակելով նոցա վրայ, իշոյ պարաններով խեղճ տղայքը խեղդեր սպաններ և էշերն ու գտնուած քանի մը ղրուշը առեր խոյս տուեր են · Բիչ մը անդին ոչխարներ արածող հովիւ մը ճանչնալով էշերը, գնչուներուն ձեռքէն առեր, և յառաջանալով՝ տղոց դիակներն տեսեր և վազեր ծանուցեր է ոստիկանութեան · Գնչուներուն 2ը նոյն օրը և 1ը հետևեալ օրը բռնուեր են ·

ՊԱՏՈՒԱՍՏ

Պատուաստի հրահանգ՝ վաւերացեալ կայսերական հրամանաւ ·

Յօդուած Ա. - Կ. Պոլսոյ մարդահամարի ընդհանուր վերատեսչութիւնը ամէն ամիս բժշկական վարչութեան և քաղաքապետութեան պիտի տեղեկագրէ մայրաքաղաքիս ու արուարձանաց մէջ ծնունդները, ըստ հետագայ ցուցակի ·

Քաղաքը, գաւառակը, թաղը փողոցը, տանը թիւը, նորածնին անունը, տարիքը, հօրը անունը, արհեստը կամ պաշտօնը, կրօնքը և տղուն ծննդեան թուականը ·

Յօդ. Բ. - Քաղաքապետութիւնը՝ պատկանած թաղապետական շրջանակին պիտի յանձնարարէ որ Ա. յօդուածին մէջ յիշուած ցուցակին մէջ նշանակեալ նորածինը մինչև վեց ամիս պատուաստուի · Այդ միջոցին պատուաստի պաշտօնատան յատուկ պաշտօնեայն քննութիւններ պիտի կատարէ ·

Յօդ. Գ. - Կ. Պոլսոյ թաղապետական շրջանակաց տնօրէնք ամէն ամիս բժշկական վարչութեան պիտի տեղեկագրեն իրենց շրջանակին մէջ պատուաստելոց մէկ տումարը, ըստ հետևեալ ցուցակի ·

Թաղապետական շրջանակը, թաղը, փողոցը, տանը թիւը, անունը, արհեստը կամ պաշտօնը, կրօնքը, տղուն ծննդեան թուականը, պատուաստի թուականը, պատուաստող պաշտօնէին անունը, քննութեան թուականը, քննիչին անունը և վկայականին թիւը ·

Յօդ. Դ. - Պատուաստի պաշտօնատունը մայրաքաղաքիս, արուարձանաց ու շրջակայ գաւառակաց և գիւղախմբից համար մնայուն շրջուն պատուաստողներ պիտի անուանէ ու ղրկէ, որ ըստ տրամադրութեան Պատուաստի կանոնագրին 13, 14, 15, և 20դ յօդուածոց պատուաստի գործողութիւն պիտի կատարեն ·

Յօդ. Ե. - Պատուաստի կանոնագրին 12դ յօդուածին համաձայն, նահանգաց մարդահամարի պաշտօնեայք, ինչպէս նշանակուած է սոյն հրահանգին Ա. յօդուածին մէջ, ծնունդները ցուցակով մը պիտի տեղեկագրեն Իտարէի Ժողովոյ և պատուաստի բժիշկ պաշտօնէից ·

Յօդ. Զ. - Նախորդ յօդուածին մէջ յիշուած ցուցակին վրայ, նահանգաց մէջ թաղապետական բժիշկք ու պատուաստի պաշտօնեայք իրենց երթալիք գիւղաքաղաքաց միւտիրներուն իմաց պիտի տան, որպէս զի ծանուցուի ժողովրդին թէ պաշտօնէից որոշելիք ժամանակամիջոցին մէջ պատուաստի գործողութիւն պիտի կատարուի · Պատուաստի գործողութիւն կատարելէ ութ կամ քսանևհինգ օր յետոյ նորէն պիտի քննեն և վկայական պիտի տան, ըստ տրամադրութեան Պատուաստի Կանոնագրին 6րդ յօդուածին ·

Յօդ. Է. - Եթէ տեղ մը ծաղկախտ երևան ելլէ, մայրաքաղաքիս մէջ թաղապետական շրջանակաց տնօրէնք իմաց պիտի տան բժշկական վարչութեան; և նահանգաց մէջ ալ թաղապետական նախագահք, գայմագամք ու միւտիրք՝ ամենէն մօտ գտնուող բըժըշկին կամ պատուաստի պաշտօնէին ·

Յօդ. Ը. - Տուն մը ծաղկախտ երևան ելլելուն պէս, թաղապետական բժիշկք ու պատուաստի պաշտօնեայք ծաղկախտէ վարակեալները յարաբերութենէ պիտի զրկեն. անոնց հագուստները և այլ գոյքերը գիտական օրինաց համաձայն պիտի ապաներեն. ի պահանջել հարկին պիտի այրեն այդ հագուստներն ու գոյքերը և տան մէջ գտնուողները պիտի պատուաստեն Կանոնագրին 9րդ յօդուածին համաձայն ·

Յօդ. Թ. - Եթէ տեղ մը ծաղկախտ երևան ելլէ և թաղապետական տնօրէնք կամ նախագահք և կամ գայմագամք ու միւտիրք, ըստ Է. յօդուածին, իմաց չտան և բժիշկները ու պատուաստի պաշտօնեաները որ և է պատճառաւ չերթան իմաց տրուած տեղը, պիտի ենթարկուին առողջապահական պատժական կանոնագրին 7 և 10րդ յօդուածոց տրամադրութեան ·

Յօդ. Ժ. - Այն բժիշկք ու պատուաստի պաշտօնեայք, որ Ը. յօդուածով նշանակեալ միջոցները ի գործ չեն դներ ինչ պատճառի համար ալ որ ըլլայ, երկու ամսուան պայմանաժամով իրենց պաշտօնէն կը զրկուին, և եթէ կրկնեն՝ պաշտօնանկ կըլլան ·

Յօդ. ԺԱ. - Անոնք որ պատուաստի անարատ հիւթէն զատ, մորթը ուռեցնող ո և է նիւթով պատուաստ կը կատարեն, ըստ օրինի կը պատժուին ·

Յօդ. ԺԲ. - Թէ՛ մայրաքաղաքիս և թէ՛ նահանգաց թաղապետական տնօրէնք ու նախագահք, եթէ պէտք տեսնեն, բժշկական վարչութենէն պատուաստի հիւթ ու տպագրեալ վկայականներ պիտի ուզեն ·

Յօդ. ԺԳ. - Բժիշկք ու պատուաստի պաշտօնեաները, պատուաստեալ անձանց թևերը մաքրելով, պիտի կատարեն պատուաստը ապաներուած գործիքով, յետոյ խորոֆէլ բամպակով և կաղֆէնիքով պիտի փաթթեն, որպէս զի օդ չառնէ · Գործիքը մինչև որ չապաներեն և չմաքրեն, ուրիշին պատուաստ չպիտի ընեն ·

Յօդ. ԺԴ. - Ծաղկախտ չեղած ատեն, մորթային հիւանդութիւն ունեցող անձերուն պատուաստը պիտի յետաձգուի, մինչև որ հիւանդութիւնը անցնի ·

Յօդ. ԺԵ. - Վերոգրեալ երկու յօդուածոց մէջ նշանակեալ միջոցներն ի գործ չդնող բժիշկներէն ու պատուաստի պաշտօնեաներէն մէկէն մինչև երեք մէճիտիյէ տուգանք պիտի առնուի ·

Յօդ. ԺԶ. - Նախորդ յօդուածին մէջ նշանակուած դրամական տուգանքը ինչպէս նաև Պատուաստի Կանոնագրին 4, 22 և 23 րդ յօդուածոց տրամադրութեանց համաձայն առնուելիք տուգանքները պիտի պատկանին տեղական թաղապետական շրջանակաց ·

Յօդ. ԺԷ. - Ոստիկանք ի հարկին պաշտօն ունին դիւրութիւններ ընծայելու բժշկաց և պատուաստի պաշտօնէից ·

6 Ռամազան 312
19 Փետրուար 310

Պատուանշան, Աստիճան, Պաշտօն

Պալայի աստիճան տրուեցաւ՝ պաշտօնէից ընտրութեան յանձնաժողովոյ անդամներէն Սաորդ պէյի : - Ուլայի առաջին աստիճան՝ արտաքին գործոց պաշտօնատան խորհրդակցութեան ատենի օգնականներէն Իսմայիլ Ճէնանի պէյի : - Ուլայի երկրորդ աստիճան եւ երրորդ աստիճանի Օսմանիյէ պատուանշան՝ Բ. Դրան հպատակութեան դիւանի գլխաւոր անդամ Մէհմէտ Գալիպ պէյի : - Երրորդ աստիճանի Օսմանիյէ պատուանշան՝ Պաժտալիոյ գըլխաւոր հիւպատոս Վէյի պէյի : - Ապասարար (Թէսալիայէ) շքադրամ՝ Հինոս Միլլի, Յովհաննէսի եւ Յակոբի, իրենց ազատարար անձնուիրութեան համար : - Պիրութի կեդրոնական նախնական դատարանի պատժական բաժնի նախագահ կարգեցաւ՝ նոյն դատարանի ընդհանուր դատախազի օգնական Նօմէր Լութֆի պէյ, եւ իրեն յաջորդեց Աստրէատին էֆէնտի, որ Սեպրթայի նախնական դատարանի պատժական բաժնի նախագահ էր : - Սեպրթայի նախնական դատարանի պատժական բաժնի նախագահ անուանեցաւ Բէնկըլի նախնական դատարանի ընդհանուր դատախազի օգնական Սասուալլահ էֆէնտի : - Բէնկըլի նախնական դատարանի ընդհանուր դատախազի օգնականութեան պաշտօնը՝ Խուտաբանտեան վարժարանի շրջանաւարտներէն Վէհպի էֆէնտիի :

Ճշմարիտ կեանք · - Մեծ. Ա. Կ. Սէքլէմեան էֆէնտիի աշխատասիրութեամբ հրատարակեալ կարևոր գիրք մ'է, որ արդարև կըրնայ օգտակար ըլլալ ո՛չ միայն աղջկանց և դեռահաս իգական սեռին, այլ և ամէն հասակէ կանանց · Նաև կրնայ մտաւորութեան առարկայ լինել վարժուհեաց և ամէն անոնց, որ ունին դուստր, քոյր և ամուսին · Սորա մէջ գծուած են մաքուր բարոյական գործնական սկզբունք, որոց հետևելով կը բարձրանայ մարդ և ճշմարիտ յաջողութեան կը հասնի · 200 է աւելի երեսներէ կը բաղկանայ, ընտիր թըղթով, մաքուր տպագրութեամբ, և դիւրամատչելի գնով, որ է 5 ղրշ ·

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

= Իտալիոյ թագաւորն որոշեր է՝ 2 միլիոն ֆրանք ծախսիւք բարեպաշտական հաստատութիւն մը հիմնել, իտալական զօրաց ի Հռոմ մտից 25 րդ տարեդարձի առթիւ ·

= Գերմանիոյ նախկին նախարարապետ Պիզմարք իշխանի կըրտսեր որդին՝ կոմս Կիյոմ՝ արևելեան Բրուսիոյ նահանգի կուսակալ կարգեցաւ · Կը կարծուի թէ՝ երէց որդւոյն, կոմս Հէրպէրթի ալ ի մօտոյ պետական պաշտօն մը պիտի տրուի · Կայսրն՝ կոմս Կիյոմի ի պաշտօն կուսակալութեան ընտրութիւնն հեռագրով Պիզմարք իշխանի հաղորդեր և շնորհաւորեր է ·

= Ի Չինաստան արշաւող ճաբոնական բանակին մէջ կը գըտնուին 380 բժիշկ, 970 հիւանդապահ, և Կարմիր Խաչի ընկերութեան կողմանէ 138 բժիշկ ու հիւանդապահ · Կը հաստատուի թէ ի Ճաբոն վերջին 20 ամաց մէջ բժշկութիւնն ալ բաւական զարգացած է ·

= Գերմանիոյ նախարարապետ Հօէնլօէ իշխանն հացկերոյթ մը տուեր է պետական խորհրդականաց, և ներկայ գտնուեր են կայսրըն ու նախարարք ալ ·

= Պարսկաստանի Գօչան քաղաքի մէջ Յունուարի 7 ին պատահած սոսկալի երկրաշարժին աղէտքն շատ ծանր եղած է · Ճարժը տակաւին կը շարունակէ և գետնին տակէն սարսափելի որոտմունք լսելի կըլլան · Մինչև 8500 կը հաշուեն փլատակաց ներքև մեռելոց թիւն · Բազմաթիւ մարդիկ անօթութենէ ու ցրտէ կոտորեր են · Իբրև զարմանալի ինչ ծանօթութիւն կը տրուի թէ՝ յիշեալ աւերեալ քաղաքէ 1-2 ժամ հեռի գիւղից մէջ ո՛րևէ վնաս պատահած չէ ·

= Անգղիոյ ծովային զօրութեան տարեկան ծախքն է այժմ 18 միլիոն ոսկի, և սպայից՝ զօրաց ու նաւաստից թիւն 88600, մինչդեռ 10 տարի յառաջ 12 միլիոն էր այդ ծախքն, և սպայից՝ զօրաց ու նաւաստից թիւն՝ 50000 ·

= Պուլղարիոյ Զիչիմօվօ գաւառի երեք գիւղից հռոմէադաւան բնակիչք կրօնական գործոց վերատեսչութենէն խնդրեր են ընդունիլ զիրենք ի ծոց Օրթոտոքս եկեղեցւոյ ։ Կը կարծուի թէ այս հաւատափոխութեան պատճառն է՝ ժամանակէ մը հետէ յիշեալ գիւղացւոց և իտալացի Միսիոնարաց մէջ տիրող գժտութիւնն ։

= Լոնտոնի աղքատախնամ ընկերութիւնն երեք մեծ աշխատանոցներ հաստատած է, որոց իւրաքանչիւրին մէջ մէկ մէկ սափրիչ ալ կան և շաբաթն երկու անգամ կածիլեն աղքատներն, 10 շիլին շաբաթական սամանալով ։ Ընկերութիւնն այս օրերս սոցա շաբաթականը 13 շիլինի վերածեր է, նկատելով որ՝ իւրաքանչիւրն, 500 ական հոգի շաբաթն երկու անգամ ածիլելէ զատ, պէտք եղած ժամանակ մազերն ալ կը կտրեն ։ Մէկ անգամ՝ ածիլելն՝ 7 փարայ ։

= Ի Լոնտոն ինչ ինչ աշխատութեանց համար հետևեալ վարձքերը կը տրուին կանանց ։ Թղթեայ ծրարից 1000 ին շինութեան համար՝ 2 ղրշ. կոճակի ծակ 12 հատին՝ 1 ղրշ. դեղահատի տփիկներու 5184 հատին համար՝ 6 ղրշ եայլն ։

= Ճաբոնէ և Չինաստանէ լուր եկած է թէ՝ Չինաց ու Ճաբոնաց կառավարութիւնք հաշտութեան բանակցութեան սկզբանց վրայ համաձայնած են . այն է՝ անկախութիւն Գօրէայի, վճարումն պատերազմական ծախուց և յանձնումն չինական երկրի մը ։

= Ստուգուած է թէ՝ ընկղմած է Րէնիկին Րէքինթին անուն սպանիական մարտանաւն, որ ուղևորեալ էր դէպ ի Մարօքի եզերքն ։ Յիշեալ նաւուն մակոյկն ու դրօշակն գտնուեր է Ճիպրալթարի եզերքն, և գաղղիական առագաստանաւ մը ի հեռուստ տեսեր է մարտանաւու մը ընկղմիլն, բայց դեռ ինքն յօգնութիւն չը հասած, մարտանաւն անհետացեր է ։ Մէջը 420 նաւաստի, զօրք և այլք կան եղեր ։

= Ամերիկայի Դօլօրատօ նահանգի Ուէլըրնպուրկ քաղաքի մէջ խորհրդականի մը սպանման պատճառաւ 10 իտալացիք ալ ժողովրդէն զարնուեր սպանուեր են ։ Վաշինկթընի իտալական դեսպանն ծանուցագիր տուեր է Միացեալ Նահանգաց կառավարութեան, և իտալական հիւպատոսն ոճրին տեղն՝ երթալով սպանելոց հպատակութիւնն ստուգեր է ։

= Ի Գերմանիա, Քիէլի ջրբանցքին բացման հանդիսին ներկայ պիտի գտնուին Աւստրիոյ կայսրն ու Իտալիոյ արքայն, և անգղիական՝ աւստրիական ու իտալական 5 ական, սպանիական 4, ռուսական ու գաղղիական 3 ական, չուէտական՝ ամերիկեան և ռումանական 2 ական և բորթուկալեան 1 մարտանաւք ։

= Ռուսիոյ կառավարութիւնն որոշեր է աւելցունել ծովային զօրութիւնն, Պալթիկի ու Նիքօլայեֆի նաւարանաց և Անգղիոյ մէկ նաւարանին մէջ զրահաւորներ և չոգենաւներ շինել տալով ։

= Պէրլինի մէջ տարապայման ցրտին պատճառաւ սաստկացած է ինֆլուէնձան, և անցեալ երկուշաբթի 71 հոգի մեռեր են ։ Հռչակաւոր բժիշկ մը հրատարակած է թէ սոյն մայրաքաղաքին մէջ նոր հիւանդութիւն մը տեսնուած է, որուն ենթակայ եղողներուն բերնին մէջ ուռեցք մը յերեւան կուգայ, և ուժգին ցաւոց պատճառ կըլլայ ։

= Ի Լոնտոն ևս սաստկացած է ինֆլուէնցա հիւանդութիւնն, Անցեալ եօթնեկի մէջ 473 հոգի մեռեր են այս հիւանդութեամբ ։

= Հնդկաստանի Պէնկալ նահանգի Մարշիտապատ քաղաքի մէջ բնակեալ 60 տարեկան հարուստ մահմետական մը, Նապապ Սէյտ Ասիմ խան Պահատուր անուն, Մէքքէ ուխտագնացութեան եկած է, 8 կանանցն և 64 անձանց հետ ։ Արաբիոյ և Պարսկաստանի ճանապարհաւ պիտի վերադառնայ ։ Հնդկաստանի կառավարութիւնն յանձնարարական գրած է ճանապարհին վրայ գտնուած պաշտօնէից ։

= Աւստրիոյ Սիլէզիա նահանգի Թրօբօ գիւղի մերձակայ ածխահանքի մը մէջ պայթման արկած մը պատահելով՝ 280 գործաւորաց 110 ը զոհ եղեր են ։

= Ի Փարիզ՝ Որդիք Բնութեան անուամբ նոր ընկերութիւն մը կըկազմուի ։ Առ այժմ այս ընկերութեան անդամք են 25 կանայք և 5 արք ։ Համոզուեր են թէ՝ քաղաքակրթական կենցաղավարութիւնն մեծ սխալ մ'է ։ Կը փափաքին անձաւոց ու քարայրից մէջ կեանք վարել լռիկ ու մենաւոր, մեծ քաղաքին կենաց յուզումներէն ու մտատանջութիւններէն հեռի ։ Այս ընկերութեան պետ Կուավէլ կը յայտարարէ թէ՝ նուաստացուցիչ և հակաբնական են բանի աշխատութիւն, գործատէր, գործարանապետ, կանուխ արթննալ, ուշ պառկիլ, եւայլն ։ Նա կը հաւատայ թէ սոյն ընկերութեան անդամք և անդամուհիք երջանիկ պիտի ըլլան, եթէ 2½ լծավար հող ունենան իւրաքանչիւրն և մշակեն իբրև արտ ։ Կըսուի թէ կալուածատէր մը յօժարեր է՝ գաւառի մը մէջ ընդարձակ գետին մը տալ այս Որդւոց Բնութեան, որ առաջիկայ Յունիս ամսոյ մէջ պիտի մեկնին Փարիզէ ։

= Չվիցերիի մէջ եթէ մարդ մը չորս անգամէն աւելի գինովնայ, քուէ տալու իրաւունքէն կը զրկուի ։

= Միացեալ Նահանգաց մէջ վերջին օրերս սաստիկ եղած է ձմեռն ։ Բազում կողմեր հաղորդակցութիւնք ընդհատեր են յորդահոս անձրևոց հեղեղաց պատճառաւ ։ Վաճառականութիւնն վնասուեր է ։ Մարդիկ սառեր մեռեր են ։ Բազում գետեր սառեր և բազում քաղաքաց ու գիւղաքաղաքաց մէջ վարժարանք փակուեր են ։ Եւրոպայէ յԱմերիկա չոգենաւուց երթևեկութիւնն օրերով յապաղեր, և աղքատք աւելի նեղուելով՝ բարեպաշտական ընկերութեանց օգնութեան դիմեր են ։

ԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼՔ

××× Բարեկրթութիւնը՝ եկեղեցւոյ մէջ ։ – Բրիստոնէական կրօնի սիրով վառուած հաւատացեալն՝ երբ քայլերը կը դնէ սրբավայրին սեմէն ներս, պարտի խորհիլ թէ՝ այն վայրն և ո՛չ մէկ վայրի կը նմանի, ո՛չ բնտանեկան յարկի, ո՛չ պըտոյտավայրի և այլն ։ Քրիստոնեայք երբ կը հաւաքուին անդ, երկնային սուրբ և վսեմ պարտականութիւն մը կատարելու համար է, և ո՛չ թէ ժամանակ անցունելու ։ Ի՛նչ տաղտկալի և խոտելի սովորութիւն դարձած է մեր մէջ՝ սրբութեան սեղանին առջեւ, ամէն խորհրդոյն ժամանակ խօլ՝ կարծես՝ պատճառ մը կը փնտռեն շաղակրատելու, և այս՝ շատ աւելի առաջ գացած է իգական սեռին մէջ ։ Ամէն անոնք՝ որ ճշմարիտ և անկեղծ հաւատովք ըմբռնած են կրօնի վեհութիւնը, միշտ անհուն յարգանք մը կը տածեն առ այն, և պղպիւններ կը յայտնուին արդէն իրենց կեցուածքէն ։ Հաւատացեալ մը՝ տաճարին դրնէն ներս մտնելոյ է գլխաբաց, կօշիկները հանած, ձեռքը առանց բան մը բռնելու լաւութեամբ երկար կանգնիլ իւր տեղը. ուշադրութեամբ ունկնդրելու է ամէն ընթերցուածոյ, և մինչև յաւարտումն Ս. Խորհրդոյն պէտք է մնալ ։ Երկիւղածութեան գեղեցիկ սովորութիւն մը կայ մեր մէջ, և երբեմն այնքան աղմուկ կ'ընէ որ Պատարագը կընդհատի վայրկեան մը ։ Իբրև թէ տաճարը զբօսավայր մը եղած ըլլար՝ մին միւսին որպիսութիւնը կը հարցնէ երկարօրէն . ուրիշ մը առևտրական վիճակի վրայ կը խօսի . մին քննադատութեան կըսկսի, միւսը, և այլն ։ Անդին՝ կանանց մէջ կեսուրը զհարսն, և զօքանչը փեսայն կը բամբասէ . մին զմիւսն կը հրէ կը մղէ . աւելի երիտասարդուհիք հեգնական ժպիտներ կը փոխանակեն միմեանց, և եթէ բազմութիւնը գայ խռնուի, ահա՛ ցորենի հասկերու պէս տատանումն մ'է կըսկսի, ժխոր մ'է կը բռնի ։ Երկիւղածութիւնն ու պարկեշտութիւնը կը պահանջեն որ պատկառանօք մտնենք տաճարին սեմէն ներս ։ Եկեղեցւոյ մէջ՝ ուր է գերագոյն Էակն, պէտք է սրտով, հոգւով ու մտօք վերասլանալ դէպ այն, մոռանալով ամէն մտածումներ՝ որ կուգան յաճախ կուտակուիլ մտաց մէջ, նոյն իսկ աղօթելու ժամանակ ։ Եկեղեցեաց մէջ բարեկրթութեան գործադրութիւնք կ'անտեսի նաև այն նորամուտ սովորութեան պատճառաւ, որոյ հետևեալ են քանի մը եկեղեցիներ . այսինքն արանց և կանանց քով քով կայնիլը, որ ի հնումն աւելի նկատողութեան արժանի եղած էր, և որոց օրինակը մինչև ցայսօր կը տեսնենք շատ տեղեր, մանաւանդ գաւառներու մէջ ։ Ինչպէս Պոլսոյ մայր եկեղեցին՝ որ ունի կանանց համար յատուկ եկեղեցի մը՝ ուր ամէն ժամանակ յատուկ Պատարագ կը մատուցուի, նոյնպէս էր նաև Ղալաթիոյ Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցին՝ որ ի վերջոյ նորոգութեան ժամանակ դժբաղդաբար կորոյս իւր վաղեմի սովորութիւնը ։ Մեր նախնիք, զորս այժմ ռամիկ կանուանենք, մենէ աւելի հեռատես և շրջահայեցող մարդիկ են եղեր, և անոր համար տաճարներու շինութեան ժամանակ կանանց համար ալ վերնատուններ շինած են ։ Վերջապէս լաւ ըմբռնենք սրբավայրերու վսեմութիւնն, և պէտք եղածէն աւելի բարեկիրթ ընթացք ունենանք անդ ։

××× Գեղեցիկ խօսքեր

Սրտի և մտաց ճշմարիտ բարձրութիւնք կը կայանայ տարփանքները չափաւորելու՝ մէջ ։

— Հպարտութեան հիմն այնքան խախուտ է՝ որ ձախորդութեան ամենափոքրիկ հով մը զայն կը քանդէ ։

— Բի՛ւր երանի անոնց՝ որ գիտեն թշուառաց պապակող շրթերուն խառնել իրենց գթութեան ցօղը ։

— Բաղդն յաճախ իւր մեծութեամբ ու պերճութեամբ կ'այցելէ այնպիսեաց, որ բնաւ յարգել չեն գիտեր զինքն ։

— Ինչպէս բարեսրտութիւնն, նոյնպէս միւս ամէն առաքինութիւնք իրենց չափն ու սահմանն ունենալու են ։

— Համեստութենէ զուրկ են ամէն անոնք՝ որք կը շեղին իրենց նպատակաց սահմանէն ։

— Ապերախտութենէ աւելի սոսկալի ոճիր չկայ ։

— Տան մը ամենէն գեղեցիկ զարդը՝ տան տիրոջ առաքինութիւնն է ։

— Մարդիկ երջանկութիւնն որոնելու են անձնուրացութեան և առաքինութեան մէջ ։

— Ամենաերջանիկն մարդն անգամ՝, հաճոյքէ աւելի տառապանք ունի ։

— Շատեր կան, որ կը տեսնեն ճշմարտութիւնը, բայց բնաւ փոյթ չեն ըներ անոր հասնելու ։

Մ. Ա.

ԽՈՒԱՆ ԲԱՐԷՅԱ

1629 ին, գարնան գեղեցիկ առաւօտ մը, Սպանիոյ թագաւորին հոյակապ պալատան մէկ մասն համարուող ապարանքի մը մէջ մեծ շփոթութիւն կը տեսնուէր ։ Բակն աւազով կը ծածկէին, տեղ տեղ գետինը օթոցներ կը փռէին, որմերուն վրայ պատկերներ կը կախէին . բայց գլխաւորապէս մեծ խնամով ընդարձակ արուեստանոց մի զարդարելու զբաղեալ էին ։ Այն տեղը, Տիէկոյ Վէլազգուէզ անուանի երիտասարդ նկարչին բնակարանն էր ։ Շարժումներէն կիմացուէր որ մեծ և երևելի անձի մը այցելութեան կըսպասէին ։

Վէլազգուէզ, թէպէտև հազիւ 34 տարեկան, բայց Սպանիոյ մէջ մեծ համբաւ ստացած էր, որ օրէ օր աւելի՛ կը կրկնապատկուէր ։ Անհամար աշակերտներ մեծ փափաքով իրմէ դաս կառնուին ։ Նոյն իսկ Փիլիպպոս Դ. Սպանիոյ թագաւորը՝ որ արուեստից չափազանց սէր ունէր, զինքը իւր անձնական նկարիչն և սենեկապահն ըրած էր, և իւր քով արքունեաց մէջ բնակել հրաւիրած ։ Փիլիպպոս յաճախ կերթար ու արուեստագէտին աչքաց առջև պատկերներ կը նկարէր ։

Տիէկոյ Վէլազգուէզ՝ Իտալիա, Գերմանիա, Ֆիանտրա պտըտած, զՌիւպէնս տեսած, և ճանբորդութեանց մէջ հաւաքած նորանոր տեղեկութիւններով հարստացած՝ հայրենիքը դարձած էր ։

Վէլազգուէզի տան մէջ, նըշանաւոր բաներէն մին էր՝ զարմանալի էակ մը . երկչոտ, շփոթած սևամորթ գերի մը, զոր նըկարիչն յոյժ կը սիրէր ։ Բայց ինքըն անդ չեղած ատենները, խեղճ գերին աշակերտաց խաղալիկն կը լինէր ։ Որպէս զի պատմութիւնն դիւրըմբռնելի լինի, հարկ է որ այս գերւոյն համառօտ պատմութիւնն ընեմք ։ Վէլազգուէզ, Փիլիպպոս արքային կամօք, հռչակաւոր Բարէյա ծովակալին կենդանագիրը նկարած էր ։ Ծովակալն՝ ինքզինք ա՛յնքան ճարտար վրձինէ մը ծնած տեսնելուն վրայ զարմացած, նկարչին շնորհակալ լինել գնաց ։ Վէլազգուէզի եկած ատեն, ծովակալն ետևէն գերի մ'ունէր, որ Հընդկաստանէն գնուած էր և նկարչին ընծայուելու համար թանկագին շղթայ մը կը բերէր ։ Երբ ծովակալն շնորհակալութիւններն մատուցանելէ ետև պիտի մեկնէր, գերին, որ Խուան կը կոչուէր, տիրոջն ետևէն սկսաւ երթալ ։ Բայց դաժան Բարէյա՝ զայն ոտքովը հրելով. «Ի՞նչ կը կարծես, ըսաւ, երբ ոսկի շղթայ մը կընծայեմ, նոյնը կրողն ևս մէկտեղ չի՞ մայցուիր ։ Ասկէ ետև դու իմս չես, Վէլազգուէզի կը վերաբերիս» ։ Ծովակալն այսպէս ըսաւ և մեկնեցաւ ։ Խեղճ գերին, պաշտօնին սեպհական խոնարհ կեցուածքովը, տգեղ ու անհեթեթ կերպարանքովը, աշակերտաց ապուշ երևցաւ, և նոյն զուարճութեանց առարկայն եղաւ ։ Գերւոյն ոտքով հրուելով ներս մտնելուն եղանակն ալ իրենց անվերջանալի կատակաբանութեանց ու ծաղրածութեանց նիւթ դարձաւ ։ Այս գերին իւր նախնի մեծատունէն տիրոջ անուամբ Խուան-Բարէյա կոչեցին ։ Վէլազգուէզ նորա վրայ մեծ գութ ունենալով, արուեստանոցին մէջ իրեն այնպիսի գործեր տուած էր, որ թէպէտ մեծ աշխատութիւն չէին պահանջեր, բայց իւր համբերութիւնն փորձելու յարմար էին ։ Խուան՝ այն ատեն միայն երջանիկ կը լինէր, երբ տէրն արուեստանոցն կը գտնուէր . իսկ հեռանալուն պէս, հարկ էր որ աշակերտաց իւր վերայ թափած անսպառ կատակաբանութեանց և ծաղու հեղեղներն կրէր, զորս երկար ժամանակ զարմանալի համբերութեամբ տարաւ ։ Բայց վերջապէս անոնց ձեռքէն օձիքն ազատելու համար, մտածեց որ նկարչին բացակայութեան ատեն՝ երթայ վերնայարկը պահուըտի ։

Կըսուի թէ մարդ նմանող է, թէ՝ արուեստ մը ուրիշ արուեստի մը գտնուելուն պատճառ կըլլայ, և թէ արուեստները՝ մարդոց միմեանց հաղորդելովն կը տարածուին ։ Եւ թէպէտ արուեստաւոր լինելու համար՝ վերոյիշեալ պայմաններէն ուրիշ բան մ'ալ պէտք է, այսու ամենայնիւ, պէտք է խոստովանիլ որ շատ անգամ կը պատահի որ մէկը կենաց զանազան յարաբերութեանց մէջ գտնուելով, մաքին մէջ արուեստից սէր ու եռանդ մը կը զարթնու ։ Նոյնը պատահեցաւ այս գերւոյն ևս . երկու տարի շարունակ նկարչութիւն տեսնելով, և լսելով որ շատ հռչակաւոր մարդիկ նկարչութիւնը մինչև երկինք կը բարձրացնեն, սրտին մէջ նկարչութեան արտաքոյ կարգի բաղձանք մը ծնած էր ։ Ուստի, վերնայարկին մէջ, տիրոջը վերադարձին սպասելով, առանձին անցուցած երկայն ժամերը, ըսկսաւ նկարչութեան փորձեր ընելու գործածել ։ Բռնած վրձիններն անպիտան և անգործածելի էին . իսկ ներկը՝ աստ անդ թափած փոքր մասերը ժողովելով կը ճարէր ։ Թէև ինքն ալ գիտէր որ՝ ըրածը՝ ծիծաղելէ զատ բան մը չէ . սակայն այս գործողութեան մէջ մեծ հաճութիւն կը զգար, և ըրածին վերայ ա՛յնպիսի խոր լռութիւն մի կը պահէր, որ ոչ ոք վըրան կասկած մ'ունեցաւ ։

Վէլազգուէզի տան մէջ յիշեալ պատրաստութեանց ատեն՝ սևամորթ գերին ամենէն աւելի զբաղեալ կը թուէր ։ Այսչափ մեծ պատրաստութեանց պատճառն, երկու նշանաւոր անձանց Վէլազգուէզի այցելութեան գալն էր ։ Սոցա առաջինն էր Փիլիպպոս Դ. Սպանիոյ թագաւորը . բայց արուեստանոցն այցելելն սովորական բան մը ըլլալով, անոր համար ա՛յն աստիճան իրարանցում մը հարկ չէր ։ Ուստի պատրաստութեան բուն առիթ տուողն էր երկրորդը, և այս՝ Պետրոս Ռուպէնս էր ։ Վէլազգուէզ և աշակերտքն այն Անվերսցին Սպանիոյ թագաւորէն վեր կը դասէին . Նա՛ իրենց վեհապետը, Նկարչաց Թագաւորն, արուեստից ճարտարագոյնն էր։ Արդարեւ նոյն ատեն բոլոր Եւրոպիոյ մէջ Ռուբէնսի անունը մեծ յարգանօք կ'արտաբերուէր. իւր հայրենեաց մէջ, ինչպէս նաեւ, Հոլանտայի, Գերմանիոյ, Գաղղիոյ, Իտալիոյ, Անգլիոյ, Սպանիոյ մէջ անունը շատ հռչակուած էր։ Մարիամ Միտիչի զայն կը սիրէր. Փիլիպպոս Դ. իրեն ամէն պատիւներ ըրած էր. Անգլիոյ Կարոլոս Ա. թագաւորը՝ Ասպետ անուանած էր, և վերջապէս Սպանիոյ Իզապէլլա իշխանուհին ժամերով անոր նկարելը դիտելով կըզբօսնուր։ Բոլոր Եւրոպիոյ երեւելի պատկերաց ժողովածոյից մէջ անոր նկարած պատկերները կը տեսնուէին։ Նըկարչութեան և փորագրութեան դպրոցներ բացած էր, ուր բոլոր աշխարհ կը զարմացնէին։ Իբրեւ ճարտարապետ՝ իրեն համար հրաշալի և փառաւոր պալատ մը շինած էր. նոյնպէս Անվերսի մէջ Յիսուսեանց եկեղեցւոյն շինութեան առաջնորդած էր։ Իբրեւ քաղաքագէտ՝ թագաւորաց պատկերներ ծրագրելով՝ խաղաղութեան դաշինքներ գրած էր։ Իբրեւ մատենագիր՝ նոյն ատեն Եւրոպիոյ առաջնակարգ գիտնոց հետ թղթակցութեան մէջ էր։ Բնաւորութիւնն ալ անգիտ հանճարոյն համաձայնած էր. անձնական ծախուքն ի Հռոմ բազմաթիւ արուեստաւորներ կը սնուցանէր, և իւր թշնամեաց բարիք ընելով՝ զանոնք լռել կըստիպէր։ Կուանտիւս Հիւգ՝ նորա գլխաւոր ոսոխներէն մին էր. օր մը լսելով որ նոյն նկարիչը գործ չ'ունի. անմիջապէս անոր գործ հոգաց։ Վերջապէս իւր գործերը քննադատողները ձեռուըներնուն զէնքերը թափելով կը խայտառակէր. այսինքն ա՛ն կ'ընէր ինչ որ անոնք կ'ըսէին թէ ընել անկարող է։ Իրեն առաջնորդ առած էր սպաներէն ա՛յն առածն, որ կ'ըսէ. «Աղէկ ըրէ, և նախանձորդներ կունենաս. լաւագոյն ըրէ, ա՛յն ատեն զիրենք կը խայտառակես։»

Վելազգուէզ մեծ երկիւղի և այլայլութեան մէջ էր, մտածելով որ իւր գործերը՝ ժամանակին ամենաերեւելի արուեստագէտէն պիտի քննուէին։ «Իմ համբաւս ո՛չինչ է, կ'ըսէր, քանի որ Ռուբէնսէ հաստատութիւն չընդունիր։ Չէր ուզեր անոր առջեւ երեւիլ, առանց իւր ամենաընտիր և ճարտար գործերը չորս կողմն ունենալու։ Մանաւանդ այս դէպքին առթիւ, Յովսէփայ պատմուճանն բերուած նկարը շինած էր, զոր 1809 ին Գաղղիացիք Փարիզ տարին, բայց ետքէն Նաբոլէոնի ձեռքն իյնալով՝ Սպանիա տարուեցաւ դարձեալ։

Կէս օրուան մօտ երկու հիւրերըն ալ մեծ բազմութեամբ Վելազգուէզի բնակարանի դրան առջեւ հասան։ Անոնց մին յարգանօք կեցաւ, որպէս զի թագաւորն իւր պալատականներովն անցնի։ Յետոյ, միւսն՝ Ռուբէնս, ներս մտաւ նաեւ ուրիշ բազմաթիւ անուանի արուեստագէտներով, որոց գլխաւորներն էին Վան Տիգ, Սնէյտէրս, Վան Ուտըն, Գասպար Կրէյէր, Վիտէնս և ուրիշ շատեր, որոց մէջ էին նաեւ աշակերտներէն ոմանք, զորս այնպիսի տեղեր հետը կը տանէր։

Վելազգուէզ և աշակերտները Փիլիպպոսի քաղաքավարութիւններ կ'ընէին, իսկ Ռուբէնսի մեծարանք կը մատուցանէին։ Իւան Բարէյա սեւամորթն՝ ամենէն շա՛տ աւելի ապշած կերեւէր. սեւաթոյր և հրացայտ աչերը՝ հռչակաւոր մարդուն վերայ սեւեռած էր. կը տեսնուէր որ եթէ համարձակութիւն ունենար, զարմանքէն՝ նկարչին առջին պիտի ծնրադրէր։

Բոլորովին ճերմակ մազերով մէկն էր Ռուբէնս 52 տարեկան։ Գիլոյն կազմը՝ շնորհօք, երեսը վայելուչ, վարմունքն՝ ազնուական. երկար ժամանակ արքունեաց մէջ կեցած լինելով, իւր հաղուագիւտ հանճարին հետ՝ կրթեալ ազնուական մարդու մը յատուկ վարմունքը ուսած էր։

Բոլոր ներկայից սրտին երակըն սկսաւ արագ արագ սաստիկ բաբախել, երբ Ռուբէնս՝ Սպանիոյ հռչակաւոր նկարչին գործերը քննել սկսաւ։ Երբ կարգը Յովսէփայ Պատմուճանին եկաւ, զարմացաւ մնաց, և մտերմաբար ձեռքը Վելազգուէզի երկնցուց, որ անմիջապէս նորա բազկացը մէջ նետուեցաւ գոչելով. «Ահաւասիկ Սպանիոյ նկարիչը, ո՛հ, կենացս ամենաերջանիկ օրը։» - «Իմ երջանկութիւնս և փառքս վերջին ծայրը կը հասնի, շարունակեց Վելազգուէզ, եթէ արժանի համարիք՝ իբր անմոռաց յիշատակ այցելութեանդ՝ իմ պատկերներէս միոյն վրայ վրձին մը զարնել։» Այս խօսքերն ըսելով՝ իւր ընտիր նկարներէն մին ցոյց տուաւ և միանգամայն Ռուբէնսի վրձին ու ներկ մատոյց, յուսալով որ հռչակաւոր արուեստագէտն իւր գործերէն միոյն վերայ իւր հանճարէն ճառագայթ մը կը ցոլացնէ։ - Ամէն տեսածներս արդէն կատարեալ բաներ են, ըսաւ Ռուբէնս, սակայն ամենայն սիրով բան մը կը նկարեմ։» Այս ըսելով, ծռեցաւ պատին դարձած կտաւ մը առնելու համար, զոր ճերմակ կը կարծէր։ Բայց յանկարծ զարմացման ճիչ մ'արձակեց, վասն զի այն կտաւը՝ ետքէն Թաղումն անուամբ ամէն կողմ ծանօթ եղած հռչակաւոր նկարն էր։

Գերին՝ վախէն այլագունեցաւ, բոլորովին դեղնեցաւ, այնպիսի երեւելի անձի մը ձեռքը տեսնելով այն նկարը՝ զոր իւր առանձնութեան մէջ նկարած էր և որոյ անդ լինելը մաքէն անգամ չէր անցներ։ Յանցաւորի պէս սկսաւ դողալ, գլուխը ծռած՝ տիրոջմէն խիստ յանդիմանութիւն, և աշակերտներէն ծաղրեր լսելու պատրաստելով։

Ռուբէնս՝ մեծ մտադրութեամբ նկարը կը զննէր. Վերջապէս «Ի սկզբան կարծեցի, ըսաւ, որ այս գործը ձերն է, Վե՛լազգուէզ....։»

Այս խօսքին վերայ, գերին գլուխը վեր առաւ. ականջին չէր կրնար հաւատալ՝ իւր վրայ այսպիսի գովութիւն մի լսելով. Սակայն ոչ ոք իրեն միտ կը դնէր։

— Նկարը աւելի ուշադիր քննելով, շարունակեց Ռուբէնս, «Կը տեսնեմ որ աշակերտաց միոյն գործն է. զայս նկարողն՝ ո՛վ որ ալ լինի, հիմակուընէ կըրնայ ճարտար նկարիչ մը կոչուիլ, վասն զի այս նկարին մէջ ճարտարութիւն և մեծ արուեստ կայ։

Ռուբէնսի ամէն մի խօսքերը, խեղճ գերւոյն սրտին բաբախումը կը կրկնապատկէին։

Չգիտեմ, պատասխանեց Վելազգուէզ, պատկերն անգամ մը քննելով, ստուգիւ չեմ գիտեր թէ ո՛վ նկարած է, և ոչ իսկ, արուեստանոցիս մէջ այսպիսի նըկարի մը գտնուիլը գիտէի։

Ետոյ չորս կողմը գտնուող աշակերտաց նայելով, «Պարոննե՛ր, ըսաւ, այս նկարը ձեր մէջէն ո՞վ շինած է։»

Ոչ ոք պատասխան տուած էր. մէկ մ'ալ աչերը գերւոյն պատահեցան։ Սա՝ անմիջապէս ծնրադրեց և չափազանց յուզեալ «Ես» ըսաւ։

Վան Տիգ սկսաւ խեղճ մարդը բռնել, որ առանց ուրիշ խօսք մ'ըսել կարենալու, սկսաւ արտասուել։ Ռուբէնս և Վելազգուէզ զայն վերցնելով, գրկեցին։ Իսկ Փիլիպպոս Դ. անոր մօտեցաւ, և թագաւորական ձեռքը նորա թիկանց վերայ դնելով,

— Քեզ նման հանճարաւոր մարդ մը, ըսաւ, չկրնար գերի մնալ, գլուխդ վերցուր, ազատ ես այլ եւս։ Տէրդ երկու հարիւր ոսկի կընդունի իբրեւ փրկանք։

— Այն երկու հարիւր ոսկիներն ալ քուկդ են, աւելցուց Վելազգուէզ։ Ես արդէն բաւական մեծ շահ ըրած կըլլամ, տեսնելով որ մինչեւ ցարդ գերիս եղողը արուեստագէտ մ'է եղեր, և այժմ բարեկամս կը լինի։

— Ո՛հ, ես միշտ ձեր գերին կը մնամ, գոչեց Իւան Բարէյա, միշտ յուզեալ. այո՛, միշտ ձեր ձեր գերին մնալ կուզեմ։

Այս բառերը թոթովելով, տիրոջը ոտից փաթթուեցաւ։

Ռուբէնս՝ այս դէպքին վերայ վրձինն ու ներկերը ձեռքէն թողած էր, ըսելով որ Վելազգուէզի բաղձանքը երկրորդ օրը կը կատարէ։ Ասոր վերայ երկու այցելուք մեկնեցան։

Երկրորդ օրը, Ռուբէնս՝ ըստ իւր խոստման՝ գնաց ժամ մը Վելազգուէզի արուեստանոցը աշխատեցաւ, սքանչելի նկարի մը մէկ մասը շինելով. իրեն ծառայողն էր Իւան Բարէյա, որ այլ եւս ազատի զգեստ հագած էր։

Բարէյա երբէք չմոռցաւ Վելազգուէզի բարեկամութիւնը. ամենեւին իրմէ բաժնուիլ չուզեց. ամէն տեղ հետը կերթար. ժամանակէ մը ետքը Հռոմ երթալով, անդ գտնուող հռչակաւոր Ս. Ղուկաս անուն համալսարանի անդամ գրուեցաւ. Քիչ ատենէն Վելազգուէզ հիւանդութենէ մը բռնուելով մեռաւ (1660). Յետոյ երախտագէտ գերին տիրոջն աղջկան քովն գնաց, որ նոյն ատենները Մարդինէզ Տէլ Մազոյ անուամբ նկարչի մը հետ ամուսնացած էր։

— Տիկի՛ն, ըսաւ ձեզնէ զատ մարդ չունիմ, զիս ձեր ծառայութեան ընդունեցէք, եթէ չէք ուզեր որ մեռնիմ։

— Ե՛կ, պատասխանեց Մազոյ, դու այսուհետեւ մեր տան մէկ անդամն ես։

Այսպէս Իւան Բարէյա, ինքզինքն բոլորովին իւր հին տիրոջ բարեկամին (փեսային) նուիրեց, զոր մահուանէ ազատեց իւր կեանքը զոհելով. վասն զի Մազոյ՝ երգիծական պատկեր մը նկարելով, որ մինչեւ ցայսօր Արանխուէզի պալատան մէջ կը տեսնուի, Մատրիտի իշխաններէն մին՝ որ անով ինքզինքը նախատուած կը համարէր, եղեռնագործի մը ստակ տուաւ որ դաշոյնով մը նկարիչն սպաննէ։ Իւան՝ որ միշտ անոր հետ դուրս կելնէր՝ դաշոյնին առջեւ նետուեցաւ, ուսկից մահացու վէրք մ'ընդունելով մեռաւ (1670 ին)։

Մատրիտի պատկերաց ժողովածոյից մէջ Իւան Բարէյայի մի քանի չքեղ նկարները պահուած են։ Փարիզի թանգարանին սպանիական մասին մէջ՝ անոր նկարած երկու գեղեցիկ պատկերները կը տեսնուին, որոց մին է Իւղաբեր կանանց Քրիստոսի գերեզմանը գնալը. իսկ երկրորդն՝ Թաղումը անուամբ վերոյիշեալ նկարը։ Կոչումն Սրբոյ Մատթէի կոչուածը՝ որ Իւան Բարէյայի ամենաընտիր ձեռագործը կը համարուի՝ Մատրիտի արքունի պալատան մէջ կը պահուի։

Թարգմ.
Տ. Գ. Փափազեան

ՆԻՒՄՈՒՆԷՅԻ ԷՏԻՊԻՅԱԹԸ ՕՍՄԱՆԻՅԷ ՎԷ ՄԱԼԻՒՄԱԹԸ ՖԷՆՆԻՅԷ

Հեղինակութիւն

ՊԵՏՐՈՍ ԷՖԷՆՏԻ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆԻ

Բարտուղար պետական խորհրդոյ եւ հռչակաւոր ուսուցիչ Օսմաներէն Պարսկ. եւ Արաբ. լեզուաց եւ օսմանեան գրագիտութեան եւ գեղագրութեան

Այս ընտիր աշխատասիրութիւնը 1. Կը պարունակէ՝ Օսմանցի նշանաւոր գրագիտաց գրած ընտիր արձակ եւ ոտանաւոր գրուածոց ընտրելագոյններն հանդերձ բառագիտութեամբ. 2. Կը պարունակէ՝ թուաբանական, երկրաչափական, աշխարհագրական, մարդակազմական եւ քիմիական հատուածներ, որոց մէջ գրեթէ գործածուած են բոլոր այդ գիտութեանց վերաբերեալ գիտական բառերը. այդ բառերուն համապատասխան գաղղիերէններն ալ կը տեսնուին հատուածներուն տակ իբրեւ բառագիտութիւն. 3. Կը պարունակէ՝ քերականական ամենակարեւոր եւ ամենանուրբ կանոններ, համաձայնութեան (Նահվ) ծանօթութիւններ, լուծման (Թահլիլ) օրինակներ, ոտանաւորի տեսակներուն, տաղաչափական (արուզ) օրինաց եւ չափերուն վրայ կարեւորագոյն տեղեկութիւններ, որք մինչեւ ցարդ մեր մէջ հրատարակուած այսօրինակ գրքերէն եւ ո՛չ մէկուն մէջ կը տեսնուին։ Այսպիսի գրքի մը անհրաժեշտ պէտքը երկար ատենէ ի վեր զգացուած, եւ լրագրաց միջոցաւ ծանուցուած էր։ Այս գիրքը ջերմապէս կը յանձնարարենք նախ, վարժարանաց հոգաբարձութեանց, տնօրինաց եւ ուսուցչաց, որ հաճին յօգուտ ուսանողաց տալ այն դասագիրքը բարձրագոյն մէկ երկու դասարանի աշակերտաց, որպէս զի սորվին նաեւ գիտական բառերու տաճկերէններն։ Կը յանձնարարենք դարձեալ ա՛յն աշակերտաց եւ ի մասնաւորի աշխատողաց, որք ինքզինքնին կը պատրաստեն պետական վարժարաններ մտնելու։ Կը յանձնարարենք նաեւ օսմաներէն լեզուով պարապողներուն, որ փութան ունենալ մէկ մէկ օրինակ, համբարելու համար այլազան կարեւոր նիւթերու պաշար մը, որ միայն երկար ուսումնասիրութեամբ, եւ զանազան ճիւղերու մէջ հաւասարապէս միանգամայն հմտութիւն ունենալով ձեռք կը բերուի. Այս ամէն օգտակարութեան փոխարէն՝ գին 4 ղրշ։ Կը գտնուի ամէն գրավաճառաց քով։ Մասնաւոր կեդրոնատեղին է Պապը Ալի ճատտէսի Շիշման գրատան կից 78 թիւ խանութը, որ արդէն յիշեալ հեղինակին երկասիրութեանց կեդրոնատեղին է։

Առաջնորդ փրկութեան։ Գըրեց Տ. Գաբրիէլ Քահանայ Տ. Յարութիւնեան Կիւրլէյի։ Գինն է 5 ղրշ։

ԳՐԱՏՈՒՆ
ՄԻՀՐԱՆ Յ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ

(Ներոն Գարագաշեան գրոց)

Կ. ՊՈԼԻՍ

Զագմագճըլար, Ջիւմպիւլլիւ խան,
Թիւ 21.

Սոյն գրատան մէջ կը վաճառուին ամէն տեսակ դպրոցական դասագըրքեր Հայերէն, Տաճկերէն եւ Գաղղիերէն, զեղչեալ գիներով եւ ամենադիւրացուցիչ պայմաններով։ Գրատունս իրեն կէտ նպատակի ընտրած է ամէն ժամանակ ճշդապահութիւնն, աժանութիւնն եւ արագութիւնն։ Ուստի ամէն անոնք որ կը փափաքին տանից խաբուելու եւ զեղչեալ գիներով գիրք գնել, պէտք է ուղղակի դիմեն առ մեզ։ Գրատանս մէջ կը շինուին եւ կը վաճառուին նաեւ ամէն տեսակ վաճառականական եւ դեղագործի յատուկ տետրակներ հաստատուն եւ ընտիր կազմով, մեծաքանակ եւ թէ՛ փոքրաքանակ, խիստ դիւրամատչելի գիներով։

PILULES HOLLOWAY
ԴԵՂԱՀԱՏՔ ՀՈՒԼԼՕՈՒԷԻ

Լեարդի, ստամոքսի և աղիքներու ամէն տեսակ անկարգութեանց համար խիստ ընտիր է սոյն դեղահատը, և ամէն ջղային տկարութեան, ուժաթափութեան և տխրութեան համար. կը ջնջէ և անհետ կընէ ամէն տեսակ անչափաւորութեանց հետքերը։ Սըրտի և երիկամանց վրայ օգտակար ազդեցութիւն մը ունի. արիւնը մաքրելով՝ նորա խանգարեալ վիճակը կը կանոնաւորէ և գրգռելով կենսական գործարանները կը զօրացնէ։ Իւր դեղական մեծ ազդեցութեամբ սրտախառնութիւն, կծութիւն, մաղձային հիւանդութիւններ, որովայնի մէջ ցուած կազեր, գլխի ցաւեր կվանէ, մարսողութիւնը կչափաւորէ, և մարմինը մաքրելով բոլոր այն աղտեղութիւններէ որ շատ անգամ զանազան հիւանդութեանց սկզբնապատճառ կըլլան, առողջ՝ ուժեղ և բնական դիրքը կըզգենու։

* * *

ONCUENT HOLLOWAY
ՍՊԵՂԱՆԻ ՀՈՒԼԼՕՈՒԷԻ

Մորթային հիւանդութիւն և վէրք բուժելու մասին ունեցած պալսամական յատկութեանցը չհաւասարիր ըընաւ ուրիշ դեղ մը. Հին կամ նոր թունաւոր վէրքեր, ուռեցք, քաղցկեղ (չիբիփեճէ), սրունից և ստեանց վէրքեր կա՛մ բոլորովին կանցնին և կա՛մ կլլաւանան. օգտակար է նաեւ հարբուխի, հազի, սրտի բաբախման, մանաւանդ յօդացաւ (նիգ) ըսուած հիւանդութեան։ Իւր կազդուրիչ և զօրաւոր ազդեցութեամբը խոյլ (սըբաճա) հիւանդութեան ապականիչ զօրութիւնը ինչ աստիճան որ ըլլայ՝ կը դիմագրաւէ։

Այս դեղերուն գործածութեան եղանակը նշանակուած է իւրաքանչիւր տփի վրայ, որ կը գտնուի ամէն դեղավաճառներու քով, և մասնաւորապէս Պաղչէ-գաբու Թաշ-խանի կողմերը Պ. Գասպարեանի դեղարանը, Թիւ 7, կը ծախուի։

Աւելի առնել ուզողը կը հրաւիրուի առ հեղինակն տօքթօր Հոլլօուէ, ի Լոնտոն Օքսֆորտ փողոց Թիւ 533։

ՏՆՕՐԷՆ ԵՒ ՏԷՐ
Հ. Ս. ԱԼԱՃԱՃԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԿԱՐԱՊԵՏ ՓԻՓԵՐԵԱՆ
Կ. Պոլիս Ջիւմպիւլլիւ-խան Թ. 18-19